

І.М. Петрова – кандидат філософських наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи

Фемінізація трудової міграції та її вплив на дисфункцію українських сімей мігрантів

В статті досліджено основні проблеми та соціальні наслідки міжнародної жіночої трудової міграції. Проаналізовано деформацію сімейних відносин у дистантних сім'ях. Запропоновано заходи зменшення ризиків від трудової міграції для дистантних сімей у справі виховання їх дітей та попередження явища «соціального сирітства».

Ключові слова: фемінізація трудової міграції, ризики трудової міграції, дистантна сім'я, дисфункція сімейних відносин, соціальне сирітство.

Феминизация женской трудовой миграции и её влияние на дисфункцию украинских семей мигрантов.

В статье исследованы основные проблемы и социальные последствия международной женской трудовой миграции. Проанализировано деформацию семейных отношений в дистантных семьях. Предложено средства уменьшения риска от трудовой миграции для дистантных семей в деле воспитания их детей и предупреждения явления социального сиротства.

Ключевые слова: феминизация трудовой миграции, риски трудовой миграции, дистантная семья, дисфункция семейных отношений, социальное сиротство.

Feminization of female labor migration and her influence on disfunction ukrainian migration families.

This article studies the problems and social consequences of international female labor migration. He have analyzed the deformation of family relations in distant families and proposed measures to reduce the risks of labor migration for distant families in the education of their children and present the phenomenon of child abandonment (« social orphanhood»)

Key words: feminization of labor migration, risks of labor migration, distant family, disfunction of family relations, social orphanhood.

Постановка наукової проблеми та її значення. Зростання масштабів трудової міграції населення України, нарощування її інтенсивності актуалізує вивчення процесів трудової міграції та її соціальних наслідків. Фемінізація стала однією з характерних рис сучасних міжнародних міграційних процесів. Гендерний фактор міжнародної трудової міграції вносить значні корективи у характер та тенденції її протікання, зумовлює актуалізувати проблему трудової міграція жінок як годувальників сімей.

Проблеми сімей трудових мігрантів або, так званих, дистантних сімей недостатньо висвітлена у науковій літературі. Комплексне дослідження даної теми виникає у зв'язку з необхідністю вивчення соціальних наслідків трудових міграцій, їх впливу на функціонування української сім'ї у нових соціально-економічних умовах.

Мета і завдання досліджень. Метою дослідження є аналіз особливостей жіночої трудової міграції та її впливу на деформацію сімейних відносин українських сімей мігрантів. Завдання:

- охарактеризувати соціальні наслідки міжнародної жіночої трудової міграції;
- проаналізувати деформацію сімейних відносин та процес соціалізації дітей у дистантних сім'ях.

Виклад основного матеріалу: Наше прагнення дати оцінку соціальних наслідків трудових міграцій ґрунтується на позитивістському підході, суть якого полягає в тому, що міграційна поведінка кожного окремого індивіда розглядається як результат індивідуального вибору, залежний від економічних чинників. Найважливішим мотивом міграційної поведінки позитивісти розглядають зацікавленість індивіда або сім'ї в поліпшенні свого становища, і, перш за все, у підвищенні доходів [8, 145].

Мережева гіпотеза теорії соціального капіталу (Ф. Х'юго, Е. Тайлор, Д. Массей) полягає в наступному твердженні: люди, які соціально пов'язані з

поточними або минулими мігрантами, мають доступ до соціального капіталу, який значно збільшує вірогідність того, що самі вони стануть мігрантами. Мережеві зв'язки (набір міжособистісних зв'язків, які сполучають мігрантів, колишніх мігрантів і немігрантів між собою) збільшують вірогідність міграції, оскільки знижують вартість і ризик пересування і підвищує очікувану віддачу від міграції. Наявність зв'язку з тим, хто мігрував, збільшує соціальний капітал, який люди можуть використовувати для отримання доступу до фінансового капіталу, наприклад, високим зарплатам за кордоном [8, 125].

Вивчення ризиків з якісної точки зору дало змогу виокремити основні типи ризиків трудової міграції. Це ризики, пов'язані із працевлаштуванням; соціально-психологічні ризики та ризики порушення прав людини.

Причини трудової міграції носять майже виключно економічний характер. Серед основних внутрішніх чинників поширення трудової міграції громадян України за кордон відзначають низький рівень життя та високий рівень безробіття, фемінізацію бідності та міграції, гендерну дискримінацію, низький рівень обізнаності з проблеми, недостатній правовий захист, корупцію, психологічні фактори. Не дивно, що масове заробітчанство породило чимало негативних соціально-психологічних явищ: соціальне сирітство, деформацію сімейних стосунків,

З початку 90-х років характер трудової міграції істотно змінився. Відбулася серйозна «фемінізація» міграційних потоків. Якщо говорити про українських трудових мігрантів, то українська трудова міграція має «жіноче обличчя».

Протягом останніх років відбулися серйозні зміни в уявленнях про роль і специфіку жіночої трудової міграції. Раніше традиційно вважалося, що жінки в міграційному плані виступають як «вторинні», «залежні» мігранти, які виїжджають вслід за сім'єю або чоловіком. Сьогодні ситуація докорінно змінилась. Фемінізація міграції відображає зростаючу роль жінок у міждержавному переміщенні населення [6, 1]. Вона спричинена

структурними змінами у світовій економіці - швидкому зростанню сфери послуг, що на сьогодні забезпечує до 2/3 робочих місць у світі. На сьогодні жінки представляють 49 % мігрантів [6, 1]. На 2010 рік жінки-мігранти перевищили кількість чоловіків-мігрантів у Європі (52,6 %), Північній та Південній Америках (50,1 %) і Океанії (51,2 %) [6, 1]. В окремих країнах, до прикладу, в Італії, за даними соціологічних досліджень, з кожних ста іммігрантів 90 становлять жінки [1, 3]. В Україні частка жінок-емігрантів складає 57,8 % [6, 2].

Основними факторами поширення жіночої міграції є:

1. Боротьба з бідністю, покращення умов життя, забезпечення дітей.
2. Зростання попиту на працю жінок на ринках послуг країн призначення.
3. Безробіття в країні походження.
4. Обмежені соціальні та економічні можливості в країнах походження.
5. Розширені можливості самореалізації висококваліфікованих жінок-мігрантів в країнах призначення.
6. Індивідуальні чинники: боротьба з обмеженням особистої свободи і дискримінацією, насилля в сім'ї, прагнення рівних з чоловіками можливостей, наявність осіб для управління залишеним домогосподарством в країні походження.
7. Пошук можливостей заміжжя за кордоном [6, 3].

В той час як чоловіки представляють більшість професіоналів у галузі науки і інформаційних технологій, жінки зосереджуються у сфері освітніх, соціальних послуг та охорони здоров'я. Більшість жінок займають вакансії прибиральниць, офіціанток, працюють у сфері розваг, інші активно займаються роздрібною торгівлею та працюють у працевлаштування промислового виробництва [6, 4]. Головним сектором працевлаштування жінок-мігрантів у світі залишається сфера домашнього господарства.

В зв'язку з цим виникає ряд проблем:

1. У країнах світу домашнє господарство є нерегульованим сектором ринку праці, оскільки не існує законів і стандартів праці у даній сфері. У більшості країн Європи не визначені квоти для працівників домашнього господарства, що сприяє нелегальному статусу працівників-мігрантів. Праця у домашньому господарстві часто передбачає понаднормові робочі години, жорстоке поводження роботодавця, несприятливі умови праці, відсутність соціального захисту і доступу до послуг охорони здоров'я тощо. Все це призводить до втрати людського потенціалу жінок-мігрантів.

2. Поширеною проблемою серед жіночої міграції є феномен «втрати мізків» (brain waste). Більшість жінок, що працювали на батьківщині в галузі виробництва, медицини і освіти, змінили свої професії, але через відсутність можливостей гідного матеріального забезпечення у країнах походження зважились на знецінення своїх кваліфікацій, займаючись некваліфікованою працею.

3. Як наслідок специфіки сфер зайнятості, жінки-мігранти часто потрапляють у неформальні, тіньові сегменти ринку праці, працюють у важких умовах, наражаються на ризик трудової і сексуальної експлуатації. Вони часто стають жертвами торгівлі людьми і різного виду експлуатації, що призводить до зниження їх людського потенціалу[6, 3].

Фемінізація міграційних потоків спричинили серйозні проблеми.

За кордон для роботи виїжджає більшість жінок без сімей або чоловіків. З'явився навіть спеціальний термін для позначення подібних жінок-мігрантів - «unattached migrants» (самостійні, «не прикріплені» до чоловіків і сімей мігранти). Позитивний вплив міграції для накопичення людського капіталу знижують також такі її негативні соціально-психологічні наслідки, як руйнування сімей, пияцтво. Чоловіки ж в таких родинах страждають через приниження, неможливість власної самореалізації, відсутність зобов'язань.

З одного боку, велика кількість жінок, які не працевлаштовані на батьківщині або мають низькооплачувану роботу, отримали можливість

забезпечувати себе і свої сім'ї. З іншого боку, сама специфіка роботи, якою займаються в Європі жінки-мігранти, це праця «другого сорту», досить не престижна, низькооплачувана на відміну від праці чоловіків. Саме тому жіноча трудова міграція - це, загалом, сфера серйозного соціального ризику. Подібна праця погано піддається регламентації в контрактах, носить індивідуальний характер, нерідко призводить до порушення прав працюючих.

Наслідком жіночої міграції є трансформація гендерних ролей, традиційних сімейних стосунків. Жінка-мігрантка кардинально змінюється як завдяки набутому досвіду, так і усвідомленню своєї ролі годувальниці. Вона більше не погоджується займати у сім'ї таке ж місце, як і до міграції. Однак інші члени родини не завжди готові це сприйняти, а це може виявитися для стосунків руйнівним. Психологи вказують на маскулінізацію жінок під впливом міграції, девальвацію сімейних стосунків, знецінення чоловіків [4,131]. За таких умов жінкам-мігранткам набагато важче адаптуватися не за кордоном, а на батьківщині після повернення, де позитивні зміни в напрямку поліпшення умов для самореалізації жінок відбуваються вкрай повільно

Нині науковців турбує проблема розладу соціально-адаптивних функцій та втрати власної ідентичності жінок, які з різних обставин змушені повертатись на батьківщину. Саме на цій, мало актуалізованій проблематиці сфокусоване наше дослідження.

Психологи і психотерапевти, які працюють над дослідженням так званого «італійського синдрому» (А.Кисельов, С.Файфріч, П.Щерб'як, Н.Долішня, Є.Мироненко, В.Рослюк, Н.Самсонова, І.Пришляк) відмітили ряд закономірностей. Передовсім йдеться про різноманітність негативних психологічних симптомів, викликаних втратою соціально-адаптивних механізмів викликаних перебуванням за кордоном в якості трудового мігранта та поверненням вимушеним чи добровільним додому - від розладів маячного характеру до важких форм депресій. Отож, всі пацієнтки, як

виявилось в процесі професійних консультацій, вже мали якісь психологічні проблеми у власних сім'ях ще перед виїздом. Часто мотивом еміграції була не стільки потреба заробітку, як намагання вирішити у такий спосіб внутрішні і родинні конфлікти. Фатальним стає подвійне виключення із спілкування - за кордоном, було проблематично задовольнити свої людські потреби у спілкуванні, в Україні виникало відчуження від родини, котре виявлялося передовсім у втраті справжніх контактів. У покинутих родинах, які вони фінансово підтримували, жінки відчували, що переставали бути по-справжньому своїми, що має значні наслідки для сімейних стосунків та виховання дітей. [5, 45].

На сучасному етапі розвитку українського суспільства помітно активізувалася увага до проблеми існування нового соціального феномену в нашій країні - дистантних сімей трудових мігрантів. Ф.Мустаєва визначає дистантну сім'ю такою, в якій життєдіяльність кожного з подружжя через специфіку їхньої професії в більшості випадків проходить окремо [9, 283]. І.М. Трубавіна визначає дистантну сім'ю як таку, члени якої перебувають на відстані один від одного з різних причин; останнім часом до таких сімей почали відносити і сім'ї заробітчачан [9, 283]. Я.М. Раєвська до цієї категорії відносить сім'ї трудових мігрантів - заробітчачан, що працюють за кордоном і умовно розділяє їх на декілька категорій:

1) сім'ї, у яких один із батьків перебуває на заробітках за межами України впродовж року: неповна (материнська або батьківська), зовні благополучна (контроль з боку батьків за успішністю та поведінкою має однобічний характер, відсутня єдність вимог до дитини);

2) сім'ї, у яких батьки (обидва) перебувають на заробітках за межами України впродовж року: тимчасово проблемна (наявність незначних тимчасових проблем, таких як малозабезпеченість), дисфункційна (нестабільність і неузгодженість у формуванні внутрішньо сімейних соціокультурних норм і традицій);

3) сім'ї, у яких один із батьків перебуває на заробітках за межами України впродовж 1-3 років: неповна (материнська або батьківська), ретрофлексуюча (має непроникні зовнішні межі і, водночас, прозорі індивідуальні межі. При виникненні неконструктивної внутрісімейної взаємодії проблеми сім'ї не лише не вирішуються (через відсутність контактів), але і загострюються, спричиняючи психосоматичні захворювання у членів сім'ї);

4) сім'ї, у яких батьки (обидва) перебувають на заробітках за межами України впродовж 1-3 років: неблагополучна, конфліктна (суперечності породжують сильні й тривалі негативні емоції; властиве почуття незахищеності, емоційного дискомфорту);

5) сім'ї, у яких один із батьків перебуває на заробітках за межами України тривалий час (більше 3-х років): неповна (материнська або батьківська), дезорганізована (у зв'язку з відсутністю належних взаємодії існує велика небезпека асоціальної поведінки членів сім'ї, чи розпаду сім'ї), неблагополучна (напруженість міжособистісних стосунків, емоційний дискомфорт);

6) сім'ї, у яких батьки (обидва) перебувають на заробітках за межами України тривалий час (більше 3-х років): кризова (потреби та інтереси членів сім'ї, що стосуються найважливіших сфер життєдіяльності, зіштовхуються особливо різко), псевдофункційна (члени сім'ї виявляють ознаки схильності до дезадаптивних моделей поведінки) [9, 284].

Отже, під дистантною сім'єю ми розуміємо таку сім'ю, яка характеризується особливими умовами сімейного життя, пов'язаного з перебуванням одного (чи обох) батьків за межами країни. Особливостями дистантної сім'ї є: роздільне проживання членів сім'ї; відокремлення місця праці від домівки; зміна ціннісних орієнтацій; порушення сімейної рівноваги; розпад сімейних зв'язків.

Однією з причин утворення дистантних сімей є соціально-економічна. Наступною причиною утворення дистантних сімей є соціально -

психологічна, яка детермінується міжособистісними відносинами в сім'ї, в тому числі конфліктами в сім'ях, між родичами і знайомими [9,282]. Ще одна причина окресленої проблеми проявляється в тому, що у переважній більшості неповнолітні діти з таких сімей залишаються на бабусь, дідусів, родичів, а інколи і просто на друзів чи старших дітей [7,31].

Згідно з Е. Дюркгеймом міграції населення чинять вплив на тривалі соціальні трансформації, що відбуваються у спільнотах людей, і, таким чином, виконують стійкі, соціально значимі функції або викликають дисфункціональні стани. Дистантна сім'я, як вже було зазначено, - це сім'я, для якої характерним є дисфункціональність.

Основними ознаками паталогічної дистантної сім'ї є: невиконання членами подружжя своїх родинних обов'язків, небажання працювати, прагнення жити за рахунок інших; зовнішнє благополуччя за умов психологічного сирітства дітей і відчуженості подружжя, превалювання матеріальних цінностей та погоня за ними всупереч усяким моральним принципам; фрустрація та депривація членів подружжя, критичний стан крайнього відчаю, безпорадності у разі безробіття, нереалізованості, матеріальної незабезпеченості; безпорадність старшого покоління у вихованні підлітків чи педагогічно занедбаних дітей в умовах тривалої відсутності одного чи двох з батьків; подружні зради, атмосфера обману; небажання та невміння організувати змістовне дозвілля, здоровий і корисний відпочинок [2, 57-58].

В результаті трудових міграційних поїздок на недостатньому рівні реалізується відновлююча функція сім'ї. Трудова міграція знижує рівень народжуваності. Члени родини роками не бачать один одного, тому сім'ї трудових мігрантів часто розпадаються або продовжують своє існування лише на формальному рівні. Досить красномовними є дані щодо шлюбного стану жінок-мігранток. Так, питома вага розлучених серед них утричі переважає цей показник серед чоловіків, а вдів - у чотири рази. До того ж

серед мігранток частка розлучених удвічі більша, ніж серед жіночого населення країни в цілому (11 %)[3, 12].

Складною сімейною проблемою, яка переростає у соціальну, є виховання дітей мігрантів. Як наслідок, Україна стикається з новим видом соціального сирітства, необхідністю брати під державну опіку частину дітей з дистантних сімей. Виховна функція сім'ї найбільше страждає у дистантних сім'ях. Однією з основних проблем, пов'язаних з трудовою міграцією, є розрив родинних стосунків, в результаті чого діти залишаються без батьківського піклування протягом кількох років. У дистантних сім'ях спостерігається зміна системи стосунків між батьками і дітьми, відбувається відчуження дітей від батьків у зв'язку з втратою постійних контактів, відносини набувають формальний характер, пріоритет віддається економічним взаємовідносинам. У більшості цих сімей відбувається формалізація відносин між батьком (матір'ю) і дитиною, або навіть психічне насилля над дитиною, що проявляється у постійному залякуванні, приниженні, порушенні довіри. Батько чи матір, які залишилися з дітьми в Україні за відсутністю емоційного контакту морально деградує, вживають алкоголь, наркотичні речовини, занедбують домашнє господарство або перекладають відповідальність за нього на дитину. Це призводить до порушення взаєморозуміння у родині.

За відсутності одного з батьків дитина залишається без прикладу певної гендерної ролі та поведінки. Намагання батька навчити хлопчика бути чоловіком, перебуваючи при цьому на відстані, є неефективним, оскільки мати намагається виконувати його роль. Те саме відбувається у разі відсутності матері й при вихованні дівчинки батьком. Природно дитина потребує тісного емоційного контакту з батьками, відсутність якого створює незадоволеність життєво важливої потреби в любові, а це обертається в поведінці дитини агресивністю, роздратованістю, стурбованістю, симптомами боязливості і тривожності [9, 287].

Небезпечним наслідками трудової міграції є поширення споживацьких настроїв серед молоді, яка через надіслані батьками гроші, втрачає мотивацію до навчання та роботи. Внаслідок цього утворюється своєрідна і доволі чисельна каста утриманців - молодих працездатних людей, які, однак, вважають за краще жити за надіслані їм батьками кошти. Домінантним мотивом у виборі професії є мотив матеріального достатку.

Поширеною серед підлітків стає гебоїдна поведінка, що характеризується інфантильним егоцентризмом, надмірним прагненням до самоствердження з грубою опозицією до оточуючих, повним ігноруванням моральних норм і цінностей, схильністю до агресії, насильства, безвідповідальністю.

Саме тому дистантна сім'я розглядається науковцями як сім'я з дефектами виховання. Виховні можливості такої сім'ї досить обмежені. Викликає тривогу і той факт, що за останні роки багато дистантних повних сімей набули нового статусу - тобто перейшли у категорію неповної або (і) неблагополучної [6, 5].

Діти, за відсутності матерів, мають більше проблем з навчанням, слабку соціальну пристосованість, порушення психологічного розвитку, здоров'я, страждають від розумових і психічних розладів, зазнають дискримінації у школі і перебувають у маргіналізованому стані у суспільстві [6, 5].

Про загрозовість ситуації, що склалася у середовищі дистантних сімей сучасних українських заробітчан, свідчить і те, що багато дітей із цих сімей через бездоглядність і занедбаність передано в школи-інтернати та дитячі будинки, а деякі з них, залишившись без піклування батьків, поповнюють ряди «дітей вулиці». Ситуацію, в якій опиняються діти трудових імігрантів, можна позначити поняттям «психологічне сирітство».

Через відсутність батьків у них виникають додаткові проблеми: переживання за батьків, неспокій, самотність, страх, надмірні намагання самоствердитися. Нерідко це проявляється у девіантній поведінці, в конфліктах.

Зміни відбуваються як у навчанні дітей, так і у ставленні до навчання, що, зокрема, проявляється у тенденції «непорозуміння з учителями». Перешкоди на шляху навчання дітей проявляються не відразу, вони нагромаджуються і проявляються з часом. Можна припустити, що нагромадження перешкод на шляху навчання дітей заробітчан є однією з умов відмови частини матерів від праці за кордоном.

Жінкам-мігранткам набагато важче адаптуватися не за кордоном, а на батьківщині після повернення. Цілком фатальним ставало подвійне виключення із спілкування - за кордоном було проблематично задовольнити свої людські потреби у спілкуванні, а в Україні виникало відчуження від родини, котре виявлялося передовсім у втраті сімейних контактів. Такі стани жінок-заробітчан відображаються і на психічному здоров'ї їхніх залишених в Україні дітей та чоловіків. Діти трудових мігрантів часто не можуть ідентифікувати себе, також переживають розлади соціально-адаптивних функцій і емоційний дефіцит.

Одним із шляхів скорочення масштабів і подолання негативних наслідків жіночих трудових міграцій є розробка і впровадження цільових програм для повернення мігрантів, яка б передбачала можливість легалізації зароблених коштів в Україні. Особлива увага має бути спрямована на надання кваліфікованої допомоги сім'ям трудових мігрантів у формі психолого-педагогічного консультування, що сприятиме усвідомленню і розв'язанню актуальних ситуацій і проблем сімейних відносин, питань розвитку і виховання дитини.

Висновок. В результаті трудової міграції колосальної руйнації зазнав такий соціальний інститут, як сім'я. Фемінізація трудової міграції вплинула на стабільність і виховну здатність української сім'ї. Новим соціальним феноменом сучасності можна вважати появу в Україні дистантних сімей трудових мігрантів, які знаходяться на заробітках за кордоном. Дистантна сім'я - це сім'я, для якої характерним є дисфункціональність. Основні функції сімей мігрантів виконуються на недостатньому рівні або не

виконуються взагалі. А, отже, можна говорити про загалом негативний вплив жіночої трудової міграції та трудових міграційних процесів на розвиток та функціонування дистантних сімей. Водночас і досі бракує досліджень та практично-методологічних напрацювань, які б ставили в центр уваги соціальні та психологічні проблеми та наслідки багатьох негативних аспектів явища жіночої трудової міграції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Акімов Д. Arrivederci Ucraina?.. Buon Giorno Italia... [Електронний ресурс] // Атлантична панорама. - № 6 (25) 2009. - Режим доступу: <http://www.atp.mil.gov.ua/number/25/282.htm>

2. Биленчук П.Д., Еркенов С.Е., Кофанов А.В. Транснаціональна преступність: состояние и трансформация: Учебное пособие [Текст] / Под ред. акад. П.Д. Биленчука. -К., 2003. – 272с.

3. Герасименко, Г. В. Гендерні аспекти трудових міграцій населення України / Г. В. Герасименко, О. В. Позняк [Текст] // Демографія та соціальна економіка. - 2006. - № 1. - С. 51.

4. Головіна, Н. М. Соціально-психологічні аспекти трудової міграції в Україні [Текст] / Н. М. Головіна, О. С. Головіна // Міжнародна міграція та розвиток України в контексті європейської інтеграції. Зб. мат-лів. - К. : НІПМБ, 2007. - С. 131.

5. Зовнішня трудова міграція населення України [Текст] / Державний комітет статистики України, Український центр соціальних реформ. - К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2009. - 568 с. 22

6. Курій Л.О.Фемінізація міжнародної трудової міграції і проблема збереження людського потенціалу[Електронний ресурс] Режим доступу: hnu.at.ua/load/mizhnarodna_naukovo_praktichna_internet_konferencija/5_mekhanizm_efektivnogo_upravlinnja_pe

7. Малиновська О. А. Трудова міграція: соціальні наслідки та шляхи реагування. [Електронний ресурс] - К. : НІСД, 2011. - 40 с. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>

8. Методология и методы изучения миграционных процессов. Междисциплинарное учебное пособие [Текст] / Под ред. Ж. Зайончковской, И. Молодиковой, В. Мукомеля - Центр миграционных исследований - М., 2007-370 с..

9. Раєвська Я.М.Феномен дистантної сім'ї та її вплив на особистість підлітка [Текст] //Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України. - Вип.13. - С. 280-290.